

Carme Simon, una vida d'emprenedoria cultural

«Mentre hi hagi llibres
hi haurà biblioteques»

Text > JOAN SALA

Fotos > SALVADOR COMALAT

Anar a la casa on viu Carme Simon és un plaer, ja que es troba en un punt elevat de Batet de la Serra, des d'on té una vista magnífica. El teló de fons de la seva masia és un seguit de valls i serralades de l'Alta Garrotxa i en darrer terme els Pirineus. La tarda que vàrem quedar per fer l'entrevista hi havia un cel blau intens que contrastava amb una immensa gamma de verds de tot el carenam. Un cromatisme encisador.

>> Carme Simon a casa seva, a Batet, el mes de març passat.

Viviu en un lloc magnífic, al costat d'una església romànica, entre camps i bestiar. És tot una arcàdia.

Efectivament, és una masia en un entorn molt agradable. Aquí hi han nascut i crescut els meus dos fills, i hi estic molt a gust.

Heu estat durant molts anys de cara al públic com a bibliotecària. Quan vàreu començar a treballar a la Biblioteca d'Olot?

De fet va ser l'any 1983 que vaig entrar com a becària a la biblioteca, però ho vaig fer a la Biblioteca Municipal, que llavors era una entitat pròpia. L'any següent van convocar oposicions, que vaig superar, i llavors vaig començar a la Biblioteca Popular, que estava ubicada a la plaça de l'Estrella, al mig de l'Eixample Malagrida. Era una institució amb una estructura antiquada i, com totes les biblioteques de Catalunya, era un centre abandonat per l'Administració central, sense empenta i amb pocs recursos, fet comú a totes les biblioteques, exceptuant potser les de la xarxa de Barcelona, que en dependre d'una diputació rica tenien unes altres possibilitats. Vam entrar-hi dues bibliotecàries, la Judit Terma i jo, i l'any 1985 en vam ser codirectores perquè s'havia jubilat la directora anterior. Després la Judit va anar a treballar a Barcelona i vaig assumir-ne la direc-

>> Una visita recent a les obres de Can Resplandis.

ció. Vam tenir la sort que hi va haver un canvi remarcable en les directrius de les biblioteques, ja que van passar a dependre de la Generalitat, on hi havia ganes de modificar la dinàmica anterior i això es va notar en poc temps.

Aviat vàreu proposar molts canvis, fins i tot d'ubicació.

Sí, vam veure que el primer que havíem de fer era canviar els serveis que proporcionava el centre, a més de la

ubicació. La biblioteca estava situada en un entorn idíl·lic, fins i tot diria que bucòlic, rodejada d'arbres, i des de la feina sentíem cantar els ocells, però era lluny del centre. L'edifici, que era una casa de cultura com tantes altres repartides a tot el territori, tenia problemes per com estava concebut. Olot havia tingut una de les quatre primeres biblioteques de la Mancomunitat de Catalunya, que es va inaugurar el 1918, en l'època d'Eugeni d'Ors. Era l'única construïda a les comarques gironines. Un edifici noucentista molt bonic, portat per personal especialment format, amb una secció per a infants, préstec de llibres i sales per a activitats culturals i socials que la política cultural d'aquella època va anar instaurant. Lamentablement, aquell palauet es va enderrocar durant el franquisme i es va substituir per una construcció desafortunada en tots els aspectes. I no sols va desaparèixer l'edifici, també es van acabar les polítiques progressives dels temps inicials.

Per tirar endavant el nostre projecte de canvi vam tenir molts problemes, ja que a la gent li semblava que la biblioteca ja estava bé on havia estat des de la seva fundació. A més, llavors es podia aparcar fàcilment molt a prop; ara ja és més complicat. Vam haver de

>> Responsables del MOT 2017: Carme Simon, Àgata Losantos, Glòria Granell i Margarida Casacuberta. (Foto: ARXIU CARMÉ SIMON)

convèncer tothom que, per fer de la biblioteca una institució viva, calia situar-la al centre, on hi ha vida i comerç i on la gent fàcilment pot accedir. S'ha de dir que l'alcalde d'aquell moment, Pere Macias, ho va veure bé des del primer moment. Un dia ens hi vam reunir amb la Judit, a l'Ajuntament, on ja portàvem un plànol d'Olot, i vam assenyalar amb un retolador els carrers on volíem que se situés la nova biblioteca. Era l'eix comercial principal, on la gent troba els serveis bàsics. No volíem cap dels carrers adjacents. Vam acabar escollint l'edifici de l'Ajuntament, on estàvem units, ja que estava previst canviar-ne la ubicació. Ens va semblar un lloc idoni, i el dia a dia ha demostrat que va ser un encert.

Per agafar idees de com dissenyar el nou edifici que s'havia de projectar, vàreu visitar gaires biblioteques?

En vam visitar d'aquí i sobretot d'Anglaterra, que era el model en biblioteques públiques amb més prestigi d'aquell moment. Era l'any 1985, tot just un any després d'entrar a treballar-hi. Els EUA també tenien fama de disposar d'uns equipaments molt potents, que es regien pel corrent anglosaxó, d'una tradició de qualitat des del segle XIX. Vam fer un viatge que considero modèlic. Hi vam anar la Judit Terma i jo amb l'Antònia Boix i la Maria Dolors Portús, que treballaven a la Central de Biblioteques de Girona. Ens van rebre molt bé, ens ho van ensenyar tot i ho vam mirar tot: papers, magatzems, l'estructura interna, el barri, la incidència en l'entorn, tot. El pressupost que tenien i les persones que hi treballaven no es podien ni comparar amb nosaltres. Vam anar a biblioteques de barri de Londres, també a Chester, una població relativament petita i que s'adeia als nostres interessos. El que hi vam veure va ser il·luminador. L'endemà de tornar d'Anglaterra vaig dir que no volia treballar més en aquella biblioteca tal com era, que volia convertir-la en el que havíem vist. En aquells moments, de les bibliotecàries al nostre país es tenia una imatge encarcarada: que no deixaven dir ni piu, que estaven buro-

cratitzades i que eren una mica intransigents. Ens va sorprendre el prestigi dels professionals anglesos, que eren unes persones valorades a qui s'acudia per fer-los consultes molt diverses.

Però les alumnes que sortien de l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona tenien molt bona premsa.

Molta, sobretot mentre va durar l'Escola de la Mancomunitat, que era exemplar. Va ser creada el 1915, i la primera promoció va sortir el 1918, amb un pla d'estudis admirable, preparant bones professionals per fer un servei important a la població. D'aquí van sortir les primeres bibliotecàries d'Olot. Un fet curiós d'aquella escola és que només podien entrar-hi noies, cosa que avui ens sembla inaudita. Però la institució va tenir molts problemes per la situació política del país dels anys següents, primer durant la dictadura de Primo de Rivera i després pel franquisme. Tot plegat va fer que perdés una bona part del prestigi inicial, exceptuant els anys de la República, que va tornar a gaudir d'uns anys daurats.

Continuem amb el nou equipament. Qui el va dissenyar?

Vam tornar a Anglaterra el 1995, aquest cop amb els arquitectes que havien de dissenyar el projecte definitiu, que van ser Xavier Canosa i Ricart Ar-

tal. Hi vam connectar molt bé, ens van escoltar i es van deixar conduir per nosaltres com a professionals, plasmant els nostres desitjos, a part d'altres encerts, com tot el cablejat per a ordinadors, que era una cosa que es preveia per al futur però encara hi érem lluny. Van fer un projecte molt estudiat i ben pensat, i va resultar molt encertat, ja que aquell edifici fosc i poc atractiu, encaixonat entre altres construccions, es va convertir en un espai ple de llum i diàfan, on entra el sol per una gran claraboia central, col·locada damunt d'un gran espai buit de tres pisos, per on respiren i connecten les sales de la institució. La biblioteca es va inaugurar el maig del 1997, i va ser des del primer moment un pol d'atracció per a la ciutat. Es va ampliar el nombre d'usuaris d'una manera molt remarcable, quintuplicant en poc temps els lectors, els préstecs de llibres i la vida del centre. Vam mirar de donar tots els serveis possibles: imprimir diaris que es rebien de països i llengües diverses per a lectors russos o de països àrabs —una cosa que ara seria obsoleta però que llavors tenia el seu sentit, ja que no hi podia accedir tothom—; fer una secció de préstec de música, de vídeos; més tard habilitar una sala d'ordinadors. He dit moltes vegades que aquesta biblioteca me l'estimo com si fos la nena que no he tingut. Ara he format part

>> Carme Simon, Teresa Planagumà i Margarida Castañer, el 1986, en una entrevista pel primer llibre de Llibres de Batet.

(Foto: ARXIU CARME SIMON)

>> Carmé Simon, Teresa Planagumà i Judit Terma, el 1986, de festa al bar Cocodrilo d'Olot. (Foto: ARXIU CARMÉ SIMON)

de la comissió que ha fet els primers passos de la nova biblioteca que s'ha de construir a l'edifici de Can Sacrest, però aquest projecte ja no em pertoca.

Hi haurà biblioteques en el futur?

Sempre dic que mentre hi hagi llibres hi haurà biblioteques. El llibre com a objecte és fabulós, cosa que un *e-book* no és. Hi ha estudis que demostren que el cervell rep d'una manera diferent la informació que li prové d'un *e-book* o d'un llibre. Quan viatjo sempre m'emporto l'*e-book*, però moltes vegades he d'acabar llegint de nou en paper per

subratllar si convé una idea, una paraula. Soc una defensora del llibre.

Una altra activitat en la qual vàreu tenir un paper des del primer dia va ser el festival MOT. Parlem-ne una mica.

A Olot, abans, durant una colla d'anys, hi havia hagut una moguda literària amb motiu del dia del llibre que es deia «Olot, temps de paraules», i a Girona la Glòria Granell organitzava una activitat semblant. Vam mirar si podíem fer una cosa conjunta i ens vam entendre perfectament des del primer moment.

Vam congeniar com si fóssim amigues de tota la vida. Així va néixer l'any 2014 un festival de literatura que s'ha fet a Girona i a Olot al mes de març o abril, i per on han passat autors de renom tant del país com de llocs llunyans. N'estic molt contenta. Hi han vingut molts bons escriptors. Per esmentar-ne alguns, vegem els que enguany hi han participat: Tracy Chevalier, Irene Solà, Bernardo Atxaga, Perejaume, Alicia Kopf, Jordi Lara, Mercè Ibarz. S'escull un àmbit temàtic i s'ofereix una programació que creiem que pot ser atractiva per a un públic que ha resultat fidel. Crec que té molt de futur, tot i el moment complicat que passem per la pandèmia, que ho ha desgavellat tot una mica. L'any passat es va haver de suspendre i aquest any s'ha fet d'una manera híbrida, amb actes presencials i d'altres virtuals.

Ens parlem una mica de la vostra vida?

Vaig néixer l'any 1953 a Olot. Soc la petita de cinc germans. El meu avi era l'Arturo Simon, un electricista que, en no disposar del material elèctric que li arribava d'Europa per culpa de la Primera Guerra Mundial, es va dedicar a fer a mà, en una botigueta que portaven entre ell i la meua àvia, el material que escassejava. Així, d'aquesta manera tan manual i rudimentària, va iniciar l'empresa. Era l'any 1916. Feien endolls, portalàmpades, interruptors. Els viatjants que abans li venien el material ara l'hi compraven per distribuir-lo entre els clients, que en tenien la mateixa escassetat, i es va trobar que de cop les demandes eren importants, i això el va empènyer a llogar uns primers treballadors. Els seus dos fills van continuar l'empresa, i ara ja hi ha al capdavant la quarta generació, però amb una estipulació molt racional, en què el gerent no és mai de la família, i només quatre familiars, entre els diversos tècnics, són membres del Consell d'Administració, i també està perfectament consensuat com s'escullen aquests quatre representants. Ara Simon és una multinacional, amb fàbriques repartides en diversos estats i una economia sanejada.

Quan tenia sis anys els meus pares em van portar a Barcelona, on ens vam traslladar tota la família. Per tant, allà vaig continuar els estudis iniciats a Olot. Primer hi vaig fer la carrera

d'història de l'art i després la de biblioteconomia —llavors ja s'hi podien matricular nois, tot i que n'hi havia molt pocs.

Als vint-i-nou anys vaig tornar a Olot. Ara soc l'única dels germans i cosins que hi visc, encara que tots hi estan vinculats, hi tenen residència i hi fan estades.

Vàreu iniciar una editorial que ha tret llibres que han esdevingut emblemàtics pels continguts i pel disseny.

Amb la Teresona Planagumà, una bona amiga meva, rondinàvem de les edicions que es feien a Olot i també a d'altres indrets. A la biblioteca en rebíem molts llibres i constatavem que massa vegades s'imprimia tot el que arribava a la impremta sense passar gaire per cap sedàs; es feia sovint de qualsevol manera. Vèiem errades de tot tipus, des de gramaticals fins a una compaginació deficient, imatges poc nítides, tot un seguit de deficiències. El que deia, tot el dia rondinàvem. Fins que un dia vaig dir prou d'aquest remugar. Puc dedicar-hi recursos i, per tant, fem nosaltres els llibres, que han estat sempre la meva passió. I així va néixer l'Editora de Batet el 1986. Vam publicar trenta-vuit llibres de temes molt diferents. Mirant el catàleg, veiem que hi ha guies d'excursionisme —molt valorades per la cartografia i les dades que proporcionen—, de patrimoni cultural i també natural, de vida social i costums. També tenim una col·lecció d'artistes, biografies, ficció, fotografia i potser encara algun altre tema. Va ser una feina molt satisfactòria, però la mort de la Teresona em va deixar òrfena. Vaig acabar els projectes que havíem encetat totes dues juntes i em vaig desprendre de l'editorial, però vull dir que estic molt contenta de les mans on ha anat a parar.

Una altra faceta vostra ha estat la rehabilitació d'edificis del barri vell.

Sempre m'ha interessat molt l'arquitectura; ja n'era molt conscient quan feia història de l'art. M'encanta mirar edificis antics i actuals. Miro amb tot l'interès detalls de façanes, de ferros

La Carme és una persona molt agradable, que et fa sentir proper. Podríem estar hores parlant de les aficions, de les obres d'art, ja que al llarg dels anys ha aconseguit una col·lecció molt envejable, sobretot d'obres significatives tant de pintors olotins com d'altres de catalans.

forjats, però també de noves estètiques constructives. M'estimo el barri vell olotí, on hi ha grans casals que demanen una rehabilitació, que s'ensorren davant la passivitat d'aquells a qui correspondria tenir una altra actitud. I en lloc de rondinar que els propietaris no hi fan res, he agafat el toro per les banyes —com vaig fer amb l'editorial de Batet— i m'he posat a comprar algunes

cases i a fer-ne una remodelació total. N'estic molt contenta, dels resultats i de la bona acceptació. Tant és així que deixaré aquesta arcàdia on visc i aniré a viure en una d'aquestes cases rehabilitades del centre, tot i que estic segura que enyoraré molt Batet, on he viscut la meitat de la meua vida, però ens fem grans i això té desavantatges que un dia poden arribar a ser barreres.

>> Amb companyes de la Biblioteca Marià Vayreda d'Olot, el 1989.
(Foto: ARXIU CARME SIMON)

>> Carmé Simon amb el seu germà Lluís i en Leoncio, el 1983, a la Casa Puig Gros de Batet. (Foto: ARXIU CARMÉ SIMON)

El primer edifici que vaig comprar per rehabilitar va ser Llongarriu, a la Vall del Bac. Una gran pairalia on he dedicat molts esforços i diners, i que serà un hotel d'un encant molt especial, en una vall quasi verge. Hem pensat altres atractius que hauria d'oferir aquest hotel a més de l'entorn privilegiat, i he planejat tenir pintures d'artistes de primera línia a les habitacions i els espais comuns. Així un podrà dir que ha dormit en una habitació amb paisatges de Joaquim Vayreda o de Joaquim Mir, per posar-ne uns exemples. Hi ha persones que segur que ho valoraran.

Heu viatjat molt. Teniu projectes per al futur?

A la meva família som molt amants de córrer món. Als meus pares els encantava, i als meus germans igualment. Ho he viscut des de sempre i hem fet alguns viatges llunyans de llarga durada, tot i que ara tinc ganes de fer-ne de curts, de més propers, per veure coses *menors*. L'any passat, per exemple,

l'únic lloc on vaig anar va ser a la Ligúria, on vam córrer poblets de l'interior on no trobes ningú. Vull conèixer bé Catalunya, trepitjar comarques on potser he passat en cotxe però de les quals no conec cap poble.

També vull mirar de tirar endavant un projecte al qual fa temps que dono voltes, que és recuperar camins antics de Batet, de gran valor patrimonial, un tema del qual parlo des de principis dels anys noranta amb diferents persones. És un projecte en el qual han d'intervenir moltes persones i també diverses institucions. A partir del camí ral de Batet a Olot, que era ample i gros, en sortien tota una xarxa extensa que anava a cases, a alguns camps, a boscos. Emmarcant els camins, es van construir un seguit de parets amb pedra seca que són un atractiu afegit. Aquests senders i la rica vegetació de la zona ben segur que podrien cridar l'atenció dels amants de l'excursionisme. Ja s'hi ha posat fil a l'agulla redactant un projecte de rehabilitació d'un primer tros.

Els seus interessos són molts i variats i s'hi dedica plenament. L'any passat l'Ajuntament d'Olot li va atorgar les Ales a la Cultura, un reconeixement merescut.